

۷. هنر:

الف) هنرهای تجسمی / تألیف

- مهر و حکاکی در ایران، تألیف محمدجوادی جدی، تهران: فرهنگستان هنر.

ب) معماری

- معماری معاصر ایران: در نکاپوی بین سنت و مدرنیته، تألیف مسعود امیربانی، تهران: هنر معماری قرن.

ج) تربیت بدنی / ترجمه

- علم تمرین: زمان بندی، تئوری و روش شناسی تمرینات ورزشی، تألیف تئودور او. بومپا، ترجمه وحید تأدیبی، کرمانشاه: دانشگاه رازی.

۸. ادبیات / نثر معاصر:

- نقره، دختر دریای کابل: نوشته حمیرا قادری، تهران: روزگار.

۹. تاریخ: تألیف

- مفاهیم قدیم و اندیشه جدید: درآمدی نظری بر مشروطه ایران، تألیف حسین آبادیان، تهران: کویر.

۱۰. کودک و نوجوان:

الف) شعر

- حرف تازه، سروده ایرج قنبری، تهران: مؤسسه چاپ و نشر عروج.

ب) داستان ترجمه / گروه نوجوان - قصه گوی شب، نوشته رفیق

شامی، ترجمه عدرا جعفرآبادی، تهران: نشانه.

ب) علوم و فنون / گروه نوجوان - علم در ایران باستان، تألیف حسن

سالاری، تهران: محراب قلم (به نقل از همان، ص ۴۹-۵۵).

گفتنی است آثار برتر و شایسته تجلیل علاوه بر دریافت لوح تقدیر و جایزه، از

سوی معاونت امور فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، تعداد پانصد و سیصد نسخه خریداری می گردد.

آشنایی با خانه کتاب

مؤسسه خانه کتاب در سال ۱۳۷۲ با هدف جمع آوری اطلاعات کتاب های منتشر شده در ایران، اطلاع رسانی و توسعه فرهنگ کتاب و کتابخوانی و عادت به مطالعه تأسیس شد.

خانه کتاب با ایجاد وب سایت (WWW.Ketab.ir) اقدام به عرضه اطلاعات کتاب شناختی کتاب های منتشر شده از قبیل عنوان، موضوع، شابک و ... در این سایت کرده است.

برخی از فعالیت های خانه کتاب عبارتند از:

- تولید بانک های اطلاعاتی حوزه صنعت نشر کشور شامل کتاب، پدیدآورندگان، ناشران و کتاب فروشان.

- صدور کارت الکترونیکی خرید کتاب.

- صدور شماره استاندارد بین المللی کتاب شابک و شابک به ناشران (WWW.isbn.ir).

- انجام امور اهل قلم و بیمه اهل قلم.

- خبرگزاری کتاب ایران (WWW.ibna.ir).

- انتشار نشریات تخصصی نقد و بررسی کتاب در نه موضوع با نام کتاب ماه.

- انتشار نشریه هفتگی کتاب هفته (WWW.ketabehafteh.ir).

اسلامی ایران (WWW.Ketabsal.ir)، کتاب فصل، گام اول، جشنواره نقد کتاب (WWW.naghdeketab.ir)، جایزه ادبی ملی جلال آل احمد و جایزه پروین اعتصامی (www.parvin.ir).

- برگزاری نشست های تخصصی نقد و بررسی کتاب در سرای اهل قلم.

- تولید و انتشار لوح فشرده کتیبه، شامل اطلاعات کلیه کتاب های منتشر شده در کشور. (WWW.katibeh.ir).

- اطلاع رسانی کتاب از طریق تلفن گویا و رایگان به صورت شبانه روزی.

نشانی: خیابان انقلاب اسلامی، بین فلسطین و صبای جنوبی، ساختمان ۱۱۷۸، طبقه دوم، تلفن: ۶۶۴۱۴۹۵۰ (۲۰ خط).

یدالله جنتی

*

دستاورد حضور در

نمایشگاه بین المللی کتاب شارجه

نمایشگاه های بین المللی کتاب در سراسر جهان، از چند جهت مورد توجه اند:

الف) فرصتی برای تجارت کتاب، کسب سود مادی، ارزآوری و صادرات کتاب می باشند؛

ب) فرصتی برای تقویت بنیه های علمی مراکز آموزشی، پژوهشی و تحقیقاتی هستند؛

ج) فرصتی برای عرضه محصولات فرهنگی، علمی و مذهبی اند.

امروزه صادرات کتاب افزون بر سود کلان مادی و ارزآوری قابل توجه، یکی از راه های مهم تعاملات فرهنگی در جهان است و آثار معنوی فراوانی به همراه دارد.

د) فرصتی مطالعاتی برای

پژوهشگران است تا از نزدیک با جدیدترین موضوعات و تحقیقات انجام شده آشنا شوند.

از این رو، یکی از اندک وظایف نهادهای فرهنگی و علمی کشور، رصد این فرصت‌ها و استفاده بهینه از آنهاست. سودآورترین تجارت برای کشور اسلامی ما می‌تواند تجارت کتاب باشد؛ چه آنکه با یک تیر دو هدف را نشانده می‌رود: از سوی سودمادی و ارزش قابل توجهی به کشور وارد می‌شود و ضایعه خروج ارز از طرق مختلف را جبران می‌کند و از سوی دیگر، با تجارت کتاب، به تعامل صحیح فرهنگی و انتقال دستاوردهای علمی و دینی پرداخته می‌شود. امروزه برای نشر آموزه‌های اهل بیت (علیهم السلام)، راهی مهم‌تر از عرضه آثار نیست و همین امر، حضور قدرتمند علمی و فرهنگی یک کشور را در دنیا به رخ جهانیان می‌کشد.

یکی از دلایل حضور قهرمانان ورزشی در میدان‌های ورزشی جهانی، اعلام موجودیت، حریف‌طلبی و تبلیغ هویت ملی است که با میلیارد‌ها ریال هزینه از بیت‌المال، نتایج اندکی به همراه می‌آورد؛ در حالی که می‌توان به هزینه صدها میلیونی یا حتی کمتر در عرصه تجارت کتاب آثار به مراتب بیشتر و ماندگارتری به نمایش گذاشت. گرچه سخن در این زمینه بسیار است، ولی به طرح چند موضوع مهم بسنده می‌کنیم:

الف) حوزه علمیه قم، غایب بزرگ
حضور حوزه علمیه قم، به ویژه به نمایندگی از فرهیختگان معاونت‌های آموزشی و پژوهشی در نمایشگاه‌های

بین‌المللی از چند جهت ضروری است.
۱. شناسایی مهم‌ترین آثار در زمینه علوم اسلامی و در صورت لزوم، خرید و عرضه آن به استادان و فضلای حوزه. موضوعات مشترک بسیاری برای پژوهش در جهان اسلام و یا حتی در میان ادیان ابراهیمی وجود دارد که عرضه آثار تحقیقی دیگر مراکز مهم علمی، می‌تواند در پیشرفت و غنای علمی کشور مؤثر باشد؛ موضوعاتی مانند منطق، فلسفه، فلسفه‌های مضاف، فلسفه تطبیقی، کلام، کلام تطبیقی، کلام جدید، مبادی کلام، مبادی فقه، اصول فقه، ادبیات عرب، صرف و نحو، تفسیر قرآن، علوم قرآنی، جامعه‌شناسی و روان‌شناسی دینی و... از این دست موضوعات میان فرهنگی است. آنچه در نمایشگاه بین‌المللی کتاب شارجه مشهود می‌نمود، عرضه گسترده چنین آثار و پژوهش‌های جدید بود؛ آثاری که آشنایی دقیق محققان حوزوی با آنها، امکان جستارگشایی در موضوعات مهم را فراهم می‌آورد. در این نمایشگاه، صدها کتاب در موضوع‌های گوناگون فقهی مانند اجاره رحم، شبیه‌سازی، دریافت اعضا از حی و مسیت، تجارت الکترونیک، جرائم اینترنتی، علوم قرآنی و... عرضه شده بود که کمترین پیامد آن، راهگشایی و ایجاد ذهنیت برای محققان داخلی بود؛ البته از بهره علمی آنها نیز نمی‌توان غفلت کرد. نگارنده تنها ده دوره متنوع موسوعه مالیه در فقه را رؤیت کرد که برخی از آنها به ده جلد می‌رسید؛ همچنین صدها کتاب در زمینه ادبیات جدید عرب و تحقیقات نو در زمینه صرف

و نحو موجود بود.

بی‌گمان غنای علمی در هر رشته، با تلفیق پژوهش‌های جدید و تراث علمی کهن به دست می‌آید. توقف در آموزه‌های اعصار گذشته و غفلت از تحقیقات جدید، ضایعات جبران‌ناپذیری در پی خواهد داشت. در نمایشگاه شارجه، کتاب‌های مهمی در موضوعاتی چون ادبیات عرب، نحو عربی، نقدی بر آرای قدما در ادبیات عرب، تأثیر کوفیین در نحو، نقش بصیرین در ادبیات عرب، موسوعه‌های ادبی و... بسیار مشهود بود که بسیاری از آنها برای مطالعه و تحقیق بسیار مناسب به نظر می‌رسید.

صدها کتاب در زمینه اصول فقه، قواعد فقهی، قواعد اصول و مباحث جزئی اصولی، مانند استقرار قیاس، استصحاب و... عرضه شده بود که برخی از آنها می‌توانست به غنای مباحث مطرح در فقه شیعه کمک نماید؛ البته در موضوعات متعدد دیگری مانند کلام، تاریخ اسلام، تفسیر و علوم قرآنی، عرفان، فلسفه و... نیز موضوعات مشترک فراوانی در نمایشگاه امسال شارجه عرضه شده بود که جای محققان و به ویژه متولیان محترم آموزش و پژوهش حوزه‌های علمیه خالی بود؛ همچنین عرضه گسترده کتاب‌هایی در نقد مبانی تشیع یا شروح متعدد بر کتب ابن تیمیه و محمدبن عبدالوهاب و... قابل توجه بود که مطالعه آنها نیز برای استادان و پژوهشگران حوزه‌های علمیه برای دفاع عالمانه، لازم به نظر می‌رسد.

۲. عرضه آثار علمی و تخصصی در نمایشگاه‌های بین‌المللی. یکی از

مهم ترین وظایف حوزه های علمیه، تبلیغ و ترویج آموزه های علمی و عملی اهل بیت (علیهم السلام) است. انتخاب کتاب های برتر و عرضه آن به جهان اسلام، می تواند در تعامل صحیح فرهنگی و تعمیق آموزه های اسلامی مؤثر باشد.

حوزه های علمیه باید به طور روزآمد، راهکارهای ترویج آموزه های اهل بیت (ع) را بررسی و عملیاتی کنند. فرصت های پیش رو را رصد و از دست رفتن امکانات و فرصت ها جلوگیری نمایند و با حضور عالمانه و محققان همراه با منطق قوی، کتب برجسته را در میدان های علمی و فرهنگی ارائه دهند.

حداقل فایده چنین حضوری، اعلام موجودیت و تقویت تعاملات فرهنگی با کشورهای اسلامی و دیگر ادیان است.

۳. تقریب مذاهب. یکی از بهترین راه های تقریب مذاهب اسلامی، همدلی و عرضه آثار در حوزه های مشترک است. تعاملات فرهنگی در موضوعات مشترک با دیگر مذاهب، به گسترش فضای همدلی و تقریب کمک مؤثری خواهد کرد؛ افزون بر این، از فرصت حضور در نمایشگاه بین المللی، می توان کتب وحدت آفرین را در میان مسلمانان عرضه کرد تا فتنه های دشمنان و کج اندیشان در ایجاد فاصله و اختلاف به حداقل برسد؛ البته احتمال ممانعت و ایجاد مشکل برای حضور آشکار حوزه علمیه در چنین نمایشگاه هایی وجود دارد که در این صورت، می توان تدبیر خاصی برای حضور در قالب انتشارات ایجاد کرد و با دوراندیشی به بسترسازی این

حضور کمک رساند.

(ب) نمایندگی جمهوری اسلامی ایران، حضوری ضعیف

وزارت ارشاد جمهوری اسلامی ایران، غرفه ای در این نمایشگاه بین المللی داشت که فرصت حضور در آن را، امسال به انتشارات بوستان کتاب داده بود. حضور این انتشارات نیز بسیار کم رونق بود؛ هم در حجم عرضه کتب عربی و هم در فروش آن و هم در غرفه آرای، نقص های بسیاری به چشم می خورد؛ البته همکاران محترم بوستان کتاب و نمایندگی آنها اظهار می داشتند چند روز مانده به نمایشگاه متوجه حضور خود شده اند؛ لذا بدون هماهنگی قبلی و تمهیدات لازم در آن حاضر شده اند.

این غرفه نیز فروشی نداشت و به مراجعان که اکثریت آنها نیز شیعه بودند، تنها آدرس ایمیل و تماس داده می شد و عرضه کتاب عربی نیز کم حجم و کم رونق به نظر می رسید.

جمهوری اسلامی ایران که عرصه فرهنگ را در اولویت فعالیت هایش می داند، باید نماینده شایسته ای برای ملت بزرگ ایران و فرهنگ غنی آن باشد.

غرفه جمهوری اسلامی ایران باید وسیع، مرتب، منظم و مملو از آثار علمی و فرهنگی باشد؛ به گونه ای که عظمت علمی و عملی آن، هر بیننده ای را به خود جلب نماید. غرفه آرای هنرمندانه، فراهم ساختن عرضه فروش آثار در موضوعات متنوع به ویژه در موضوعات دینی و مذهبی، از جمله اقدامات لازم برای جلب بازدیدکنندگان است. چنین غرفه باشکوهی می تواند افزون بر

بسترسازی مناسب علمی و فرهنگی، بهترین تبلیغ برای حضور گردشگران در کشور باشد. بروشورها و تابلوهایی از مناطق گردشگری و یا کتاب های مصور و زیبا می تواند به این امر مهم و مورد نیاز کشور کمک رساند؛ بنابراین می توان با استفاده از کارشناسان دلسوز و خلاق در عرصه فرهنگ، راه های حضور قدرتمند و شایسته را فراهم آورد. اصولاً احساس نگارنده این بود که وزارت ارشاد که باید ده ها دغدغه در بهره مندی از چنین مراکزی داشته باشد، به وظیفه خود کمترین توجهی نمی کند؛ دغدغه هایی همچون معرفی آداب و سنن موجود، معرفی تراث کهن و استوار علمی، معرفی دستاوردهای علمی در زمینه های تجربی و انسانی، معرفی اخلاق علمی و معنوی و ...، باید در چنین نمایشگاه هایی در عرصه جهانی جدی گرفته شود تا به انتقال فرهنگ اسلامی مبادرت شود.

(ج) اتحادیه ناشران جمهوری اسلامی و غفلت از صادرات کتاب

واقعیت آن است که خرید و فروش کتاب در چنین نمایشگاه هایی با توجه به قیمت بالای کتاب در دیگر کشورها، می تواند سود کلانی برای ناشران به همراه داشته باشد و باعث جذب سرمایه و ارز به کشور باشد و موجبات رونق صنعت نشر را در کشور فراهم آورد.

ممکن است حضور در چنین نمایشگاه هایی با دشواری ها و یا با کارشکنی هایی مواجه گردد، ولی غیرممکن نیست و نمونه آن، حضور نسبتاً موفق انتشارات معارف اسلامی و شریف رضی بود.

اتحادیه ناشران می‌تواند ضمن رصد این فرصت‌ها، رایزنی‌های اولیه را برای حضور ناشران ایرانی انجام دهد و حتی در صورت بی‌فایده بودن تلاش‌ها، ضمن اطلاع‌رسانی به همکاران ناشر، زمینه امکان حضور را نیز تشریح نماید.

حضور ناشران در چنین نمایشگاه‌های بین‌المللی، ضمن ایجاد رونق در بازار نشر، به تعمیق تجربیات ناشران نیز کمک می‌کند؛ به علاوه اهداف معنوی آنها را نیز پوشش می‌دهد. حقیقت آن است که باتوجه به تجربیات نگارنده، ناشران ایرانی می‌توانستند حضور بسیار موفقی در حوزه‌های علمی و فرهنگی، حتی کودک و نوجوان تجربه نمایند و به آسانی با دیگر ناشران جهانی رقابت کنند.

غفلت از چنین فعالیت‌هایی، زبان‌های بسیاری در پی داشته، توجه به آن، سود مادی و معنوی به همراه دارد؛ از این رو، علاقه‌مندان به اقتصاد کشور و فعالان در حوزه نشر و تجارت کتاب و متولیان فرهنگی و علمی کشور، باید با حضور فعال در چنین نمایشگاه‌هایی، از هر فرصتی برای انتقال فرهنگ شیعی بهره‌مند شوند. ما در حوزه فرهنگ و نشر کتاب، به مدیریت فعال و خلاق نیازمندیم.

(د) نگاه هدفمند و کارشناسانه به آثار عرضه شده و انتخاب عالمانه

به همان میزان که انتقال آثار مهم و علمی به کشور یک نیاز و ضرورت است، انتقال فله‌ای آثار ناشران کشورهای دیگر نیز، زیان‌هایی در پی دارد. خرید غیرکارشناسانه، افزون بر هدر دادن سرمایه‌های کشور، به انباشت کتاب‌های

غیرعلمی و غیرضروری در کتابخانه‌ها می‌انجامد و به هر میزان کتاب‌های غیرعلمی و غیرمستند افزایش یابد، استفاده از آثار علمی را مختل و نیروی انسانی را فرسوده می‌کند. کتابخانه‌ها باید غنی باشند و کتابخانه غنی، جایی است که هر کتابی در هر موضوعی، در دسترس است.

حتی اگر کتابخانه‌های مراکز علمی از جهت فضا، مکان و منابع مالی نیز هیچ مشکلی نداشته باشند، باز هم ایده‌آل نیستند. حال که کتابخانه‌ها با محدودیت مکانی و بودجه‌ای نیز مواجه‌اند، باید با استفاده از کارشناسان علمی، در حد امکان کتاب‌های مهم و قابل استفاده‌ای خریداری شود تا به رونق علم و فرهنگ کمک نماید.

(ه) حضور در نمایشگاه‌های علمی به منزله فرصت مطالعاتی

اگر بازدیدهای علمی، یک فرصت مطالعاتی برای پژوهشگران است، یکی از بهترین انواع آن، بهره‌گیری از فرصت نمایشگاه‌های بین‌المللی کتاب در سراسر جهان است. این حضور به‌ویژه برای اعضای علمی و پژوهشی یک ضرورت به شمار می‌رود؛ زیرا به طور یک‌جا و در حجمی گسترده با تولیدات علمی مواجه می‌شوند که نمایندگی بیشتر مراکز علمی دنیا را به همراه دارند.

آشنایی با تولیدات جدید و گسترده در موضوعات علمی، این امکان را فراهم می‌آورد که محققان نیازهای خویش را از میان آنها شناسایی کنند و رقیبان علمی خود را بهتر بشناسند و خود را چون قطره‌ای در دل اقیانوس تولیدات علمی

بیابند؛ توان خویش را در سنجه آثار عرضه شده بگذارند و اندوخته‌های خویش را تقویت نمایند؛ با موضوعات مستحدثه بهتر آشنا شوند و به وسعت تأملات خویش در اقیانوس علم بیفزایند؛ نیز حضور عالمان و اندیشمندان کشور در این گونه نمایشگاه‌ها باعث گسترش تعاملات فرهنگی-علمی و ایجاد روابط و درک بهتر دیگر ملت‌ها می‌گردد. چه کسانی شایسته‌تر از استادان، عالمان و اندیشمندان برای نمایندگی ایران اسلامی وجود دارند. آنان با حضور عالمانه خویش هم بر تجربه علمی خود می‌افزایند و هم به افزایش تجربیات دیگران کمک می‌کنند؛ از این رو، تأثیر چنین حضوری در توسعه ارتباطات فرهنگی انکارناپذیر بوده و بهتر است مراکز علمی، به‌ویژه حضور اعضای علمی خویش را در چنین نمایشگاه‌های بین‌المللی جز برنامه‌های خویش قرار دهند.

(و) حضور هنرمندان ایرانی در نمایشگاه بین‌المللی شارجه

یکی از هنرمندان کشورمان که رکورددار ثبت کوچک‌ترین قرآن جواهرنشان بود، غرفه‌ای ویژه در این نمایشگاه داشت.

این هنرمند که جملاتی را روی تار موی انسان نوشته و زیر میکروسکوپ قرار داده بود، چهارده سوره قرآن کریم را به شکلی زیبا و ظریف بر روی نگین انگشتری حک نموده بود که با ذره‌بین قابل مشاهده و قرائت بود. ایشان کارهای ظریف و مذهبی بسیاری روی نگین‌های انگشتر انجام داده بود که بسیار مورد توجه بازدیدکنندگان بود، ولی گله داشت که